

ת"פ 22504/01/11 - דורית אדוט, ורד עידה, חגית ישראלי - נמחקה, תקוה מעודד - נמחקה נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום בראשון לציון

04 מאי 2014

ת"פ 22504-01-11 מדינת ישראל נ' אדוט ואח'

בקשה מס' 6

בפני כב' סגן הנשיאה, השופט אברהם הימן

המבקשות (הנאשמות 1 ו-2) 1

. דורית אדוט 2. ורד עידה 3. חגית ישראלי - נמחקה 4.

תקוה מעודד - נמחקה

נגד

מדינת ישראל

המשיבה (המאשימה)

החלטה

לפני בקשה למתן צו לעיון בחומר חקירה לפי סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (להלן - "החסד"פ").

רקע דיני

ביום 11/1/11 הוגש כנגד הנאשמות כתב אישום המייחס להן עבירה של הזנחת קטין בהתאם לסעיף 362 לחוק העונשין. על פי הנטען, עבדו הנאשמות, במועד הרלבנטי, במעון נעמ"ת ברח' ... בו שהה הקטין, כבן שנה וחצי באותו מועד, והיו מחוייבות בהשגחה עליו. כן נטען, כי ביום 5/3/08, בסמוך לשעה 16:08, נמצא הקטין משוטט מחוץ למעון, כשהוא בוכה.

בכך, לטענת המאשימה, הזניחו הנאשמות את הקטין באופן שלא עשו את כל שהן מחוייבות לעשות על פי דין על מנת לשמור על ביטחונו של הקטין.

להליך נשוא תיק זה קדם הליך בת.פ 4492/08 בגין כתב אישום אשר הוגש כנגד הנאשמות, ואשר בוטל לצורך ביצוע פעולות חקירה מסויימות. כתב האישום נשוא תיק זה הינו, למעשה, כתב אישום מחודש, שהוגש כנגד ארבע נאשמות. כתב האישום כאמור בוטל ככל שהוא מתייחס לנאשמות 3 ו-4, ונתרו רק שתי הנאשמות 1 ו-2 שבכתב האישום דנן (להלן - "הנאשמות").

הדין בתיק זה ראה, עד כה, בקשות שונות לרבות לתיקון כתב האישום ולפיצולו, ואולם אלה נדחו בהחלטות שנתן המותב הקודם (כב' השופט ארניה). עת ומשהגיעה העת למתן מענה לכתב האישום, ביקשו הסניגורים למצות תחילה את הליכי העיון בחומר החקירה, נוכח נסיבות התנהלותו המיוחדות של תיק זה, ומתוך רצונם לבחון טענות לאכיפה

עמוד 1

בררנית ומחדלי חקירה.

ביום 3/12/13 הגישו ב"כ הנאשמות בקשה לפי סעיף 74 לחסד"פ ועתרו למתן צו שיחייב את המאשימה בהמצאת רשימת חומרי החקירה ובהמצאת תרשומת פנימית שערכה והמפרטת שיקוליה בהעמדה לדין של הנאשמות והנחיותיה לביצוע פעולות החקירה.

הדיון שהתקיים ביום 30/12/13 הוקדש לבירור טענות הצדדים בנוגע לחומרי החקירה, ובמהלכו אף צומצמו מחלוקות לפי שהמאשימה לא התנגדה לאפשר עיון בחומר חקירה נוסף ואף מסרה לידי ב"כ הנאשמות רשימה של חומרי חקירה.

באשר לרשימת חומרי החקירה הצהירה ב"כ המאשימה, באותו דיון, כי רשימה כאמור קיימת וכי היא מונה שני עמודים, כאשר רשימה אחת מפרטת את ההודעות שנגבו בתיק ורשימה נוספת מפרטת את יתר המסמכים שבתיק החקירה, ומסרה רשימה לידי ב"כ הנאשמות.

באשר לחומר חקירה שהתווסף לתיק החקירה לאחר שנמחק כתב האישום בהליך הקודם, הצהירה ב"כ המאשימה, כי במהלך תקופה זו נוספו לתיק החקירה שני מסמכים בלבד: חקירה של גב' תקווה מיום 12/11/09 ומסמך הקרוי "נוהל טיפול ודיווח", וכי אינה מתנגדת להעמידם לעיון ב"כ הנאשמות.

לעניין פרטים אודות מועד בו הודיע אביו של הקטין על היעדרותו, הצהירה ב"כ המאשימה כי בידיה דו"ח ובו נרשם המועד בו התקבלה התלונה במוקד 100, השיהוי של יציאת ניידת, מועד יציאתה ומועד הגעתה למקום, וכי אינה מתנגדת להעמידו לעיון ב"כ הנאשמות.

כך, למעשה, בין הצדדים נותרה מחלוקת אחת והיא בשאלת זכות העיון בתרשומות פנימיות שערכה המאשימה.

בתום אותו דיון הוריתי על דחייה קצרה של הדיון על מנת לאפשר לב"כ הנאשמות לעיין בחומר החקירה שנמסר להם במהלך הדיון. כמו-כן התרתי לב"כ הנאשמות לבחון עמדתם באשר לבקשתם לעיון בחומר החקירה, ולהשלים טיעוניהם לעניין בכתב. קבעתי כי אם לא יוגשו טיעונים בכתב, כאמור, אראה זאת כוויתור.

לפיכך, דחיתי את מועד ההחלטה בטענה לזכות עיון בנימוקי התביעה לחידוש כתב האישום ומנגד בטענת התביעה להיותם תרשומת פנימית.

בדיון שהתקיים ביום 25/3/14, ולאחר שהוברר כי החומר שבמחלוקות לא הועמד לעיון בית המשפט, ניתנו הוראות להגשתו. ב"כ הנאשמות הפנו לנימוקיהם בסעיפים 31 ואילך שבבקשתם לעיון.

מכאן הצורך בהחלטה זו שעניינה בשאלת זכות העיון בתרשומות פנימיות שערכה המאשימה באשר לשיקוליה בהגשת

כתב אישום כנגד הנאשמות ומחיקתו בעניין הנאשמות 3 ו-4 ובאשר להנחיותיה להשלמת חקירה.

טיעוני ההגנה

הנאשמות מבקשות כי יותר להן לעיין בתרשומות הפנימיות, לפי, שלשיתן, עשויות הן ללמוד מהן אודות שיקולי המאשימה בהעמדה לדין ואודות הנחיות להוראות להשלמת פעולות חקירה, ולבסס על כך בקשה לביטול כתב האישום מחמת אכיפה בררנית כמו גם בהתאם לשיקול דעתן למחדלי חקירה.

הנאשמות טוענות כי נסיבות התנהלותה המהוססת של המאשימה בתיק זה תמוהות, כאשר פתחה בהליך כבר בשנת 2008, ומאז ביצעה פעולות חקירה נוספות לאחריהן מצאה לשנות עמדתה באשר להעמדתן לדין של שתי נאשמות נוספות כאשר אחת מהן, הנאשמת 4, הודתה בחקירתה באחריות לאירוע, הן נסיבות המצביעות על אפשרות, אפילו אם רחוקה, כי שיקולי המאשימה רלבנטיים לאישום ולהגנת הנאשמות בטענה להפליה, ועל כן מצדיקות מתן צו שיאפשר עיון בהם.

כמו-כן טוענות הנאשמות כי עיון בתרשומות הפנימיות רלבנטי וחיוני להגנתן אף משום חשש למחדלי חקירה. לטענתן הזמן הרב שחלף (כ- 6 שנים) ממועד האירוע הנטען, החלטת המאשימה לבצע השלמת חקירה ולחזור בה מכתב האישום שהגישה בשנת 2008, ידיעתן אודות גנות נוספות ששהו בגן במועד הרלבנטי ואודות הורי קטינים נוספים שלא נקראו לחקירה, מצביעה, כשלעצמה, על מחדלי חקירה מהותיים, ועל כן יש להתיר להן עיון בהנחיות להשלמת חקירה.

הנאשמות טוענות עוד כי עיון בחומר זה יאפשר להן לבחון האם בשל מחדלי חקירה נפגעה הגנתן לפי שאין ביכולתן לאתר עדים נוספים, ולפי שעדים קיימים לא יזכרו דבר, וכי אף משום כך יש לאפשר להן עיון בו.

טיעוני המאשימה

המאשימה מתנגדת לבקשה. לטענתה, אין לנאשמות זכות עיון בשיקוליה בהעמדה לדין, בנימוקיה להחלטתה למחוק את כתב האישום ולהגישו מחדש, ובתרשומות אודות הנחיות לביצוע חקירה, לפי שמדובר בתרשומות פנימיות שאינן בגדר "חומר חקירה", ועל כן אין זכות העיון חלה עליהם.

דין והכרעה

החומר שבמחלוקת, הכולל תרשומות פנימיות שנערכו על גבי גליונות יומן חקירה, יומן תיק ותרשומת פנימית, הועמד לעיוני. מעיוני במסמכים הללו התרשמתי כי מדובר בסיכומים על מהלך החקירה, התרשומות מחומר הראיות, עיבודו וניתוחו, הערות תובעים והתכתבות פנימית ביניהם, הנחיות מאת אחד למשנהו, חוות דעת משפטיות, והמלצות ושיקולים

בהעמדה לדין של הנאשמות.

מסמכים אלה הינם תרשומת פנימית מובהקת, ונדמה כי אין חולק על כך.

השאלה הניצבת היא, האם חומר זה נכלל בגדרי המונח "חומר חקירה" כמשמעו בסעיף 74 לחסד"פ אותו חייבת התביעה להעמיד לעיון הנאשמות?

כידוע, כללים מוחלטים לשאלה זו לא נקבעו ואינם יכולים להיקבע, לפי שיש לבחון כל מקרה בנסיבותיו, תוך שהמדיניות הנקוטה היא למתן פרשנות מרחיבה למונח "חומר חקירה" לפיה כל חומר שנאסף במהלך החקירה ואשר יש לו זיקה לאישום ולו אף למסגרתו הפריפריאלית ייחשב כחומר חקירה. מדיניות זו מושתתת על תכליתה של זכות העיון והיא לאפשר מימוש מלא של זכות הנאשם להליך הוגן באופן שיגשים זכותו להתגונן כראוי.

שאלת זכות נאשם לעיון בתרשומת פנימית עלתה, זה מכבר, בפסיקה וזכתה להתוויה ברורה בהלכות של בית המשפט העליון, באופן בו נקבע כי חוות דעת משפטית של רשויות התביעה בשאלת ההעמדה לדין מהווה תרשומת פנימית המוחרגת מזכות העיון, לפי שאין היא תוצר גולמי של חקירה אלא עיבודו המשפטי.

וכך נקבע בבג"ץ 366/12 **התובעת הצבאית הראשית נ' בית הדין הצבאי לערעורים**, (ניתן ביום 28/1/13):

"ככלל מסמך פנימי המשקף את שיקולי התביעה באשר להעמדה, או לאי העמדה, לדין הוא תרשומת פנימית שאין חובה להעבירה לעיון ההגנה במסגרת זכות העיון המוקנית לנאשם לפי סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי..."

"האינטרס הציבורי מחייב, כי הגורם המחליט בפרקליטות הצבאית יוכל להסביר לגורמים השונים הנזקקים להחלטתו בלא כחל ושרק על שום מה החליט להורות על סגירת התיק - לרבות שיקולים מערכתיים ואישיים - בלא שיחשוש פן ייעשה שימוש לא ראוי במסמך זה על ידי גורמים שונים; כך כאשר ההחלטה משקפת התלבטות וכך כאשר היא נחרצת. ושוב, לא למותר לציין - ככלל ובענייננו - כי מלוא החומר הגולמי העומד ביסוד ההחלטה מצוי בידי ההגנה. במספר מובנים באה ההחלטה נשוא ההליך שלפנינו בגדרים אלה. "סיכומי חקירה, עיבוד וניתוח הראיות ודיונים פנימיים של רשויות החקירה והתביעה" ... אינם באים בגדרי זכות העיון..."

ראו אף פסק דינו של כב' השופט צ' זילברטל, מהעת האחרונה, בבש"פ 7955/13 **פלוני נ' מדינת ישראל**, (ניתן ביום 10/4/14), בו נדחתה בקשת מבקש לעיין בנימוקי המשנה לפרקליט המדינה בהחלטתו להעמידו לדין, ונקבע כי אפילו היה קיים מסמך נימוקים כזה לא היה מהווה חומר חקירה כמשמעו בסעיף 74 לחסד"פ.

בענייננו טוענות הנאשמות כי בהתחשב בנסיבות העניין המיוחדות המקימות, לשיטתן, חשש לאכיפה בררנית פסולה, יש לקבוע כי התרשומות הפנימיות שערכה המאשימה בעניין שיקוליה בהעמדה לדין הן בגדר חומר חקירה בהיותו רלבנטי להגנתן, וכי יש לאפשר להן לעיין בהן.

זכות העיון, כאמור, מאפשרת לנאשם לעיין בחומרים הרלבנטיים לכתב האישום עצמו ולא בחומרים שהם נימוקים הנוגעים לאישור הגשת כתב האישום או למחיקתו. שיקולי המאשימה בהעמדה לדין אינם חלק מהתשתית הראייתית המבססת את כתב האישום אלא חומר שנוצר לאחר החקירה או במהלכה ואשר אינו מהווה חלק הימנה.

על כן, אין מדובר בחומר חקירה עליו חלה זכות עיון לפי סעיף 74 לחסד"פ. די במסקנה זו כדי לדחות את הבקשה לעיין בתרשומות הפנימיות בדבר שיקולי התביעה בהעמדה לדין.

למעלה מן הצורך, ומשום שלטענת הנאשמות יש בתרשומות פנימיות אלה רלבנטיות ותועלת להגנתן, אתיחס אף לעניין זה.

טוענות הנאשמות כי יש להכיר בנסיבותיו של מקרה זה ככאלה המצדיקות, חריגה מן הכלל, ולהתיר עיון בתרשומות הכוללות ניתוח של הראיות והשיקולים לביטול כתב האישום כנגד הנאשמות 3 ו-4 בתיק זה על מנת שיוכלו לשקול בקשה לביטול כתב האישום בשלב מקדמי בטענה לאכיפה בררנית.

מתוך הנטען בבקשה עולה כי הסניגורים בחנו וניתחו את חומר החקירה שהועבר לידיהם, ומצאו, לדידם, כי מעורבותן של הנאשמות 3 ו-4 באירוע היתה מובהקת, וכי אף הנאשמת 4, אשר היתה אחראית על המעון במועד הרלבנטי לאישום, טענה בחקירתה כי היא נוטלת האחריות על עצמה.

לפיכך סבורים הם כי שיקולי המאשימה בהחלטתה שלא להעמיד לדין את הנאשמות 3 ו-4, עשויים לבסס בקשה לביטול כתב האישום כנגד הנאשמות מחמת טענה לאכיפה בררנית.

אמנם, לא יכול להיות חולק כי מידע אודות אכיפה בררנית רלבנטי להגנת נאשם, אלא שאיני סבור כי בכך ניתן להכשיר לעיון חומר שאינו חומר שנאסף במהלך חקירה ואשר אין מהותו- חומר חקירה. נוסף על כך, הרי שמעיוני בחומר המדובר מצאתי כי אין תוכנו בעל תועלת להגנת הנאשמות בטענה לאכיפה בררנית, כפי השערתי, לא במידה כזו המצדיקה סטייה מן הכלל, ואף לא מעבר לכל אשר יש באפשרות הסניגורים ללמוד מתוך בדיקתם את חומר החקירה כולו. ראיתי לציין כי עיון בחוות הדעת המצויות בתיק והמתייחסות לניתוח הראיות שבתיק החקירה, ניתוח שעל פיו בסופו של יום החליטה התביעה להגיש כתב האישום אך כנגד שתי הנאשמות, הגיוני הוא על פניו וסביר ביותר, כמו גם, אין בו פגם ולמצער אין בו פגם היורד לשורשו של עניין. התביעה שקלה את חומר הראיות, באופן סביר ומקצועי, ולאחר שעשתה כך מצאה כי התשתית הראייתית שיש בה כדי סיכוי סביר להרשעה רלבנטי באשר לנאשמות הללו. למותר לציין כי קביעה זו אינה סופית שהרי לאחר שמיעת הראיות בתיק זה, שמורה לנאשמות הזכות לחזור ולטעון טענותיהן בדבר האכיפה הבררנית.

הנאשמות טוענות אף לזכאותן לעיין בתרשומות הפנימיות, לפי שהמידע בהן אודות הנחיות והוראות להשלמת חקירה עשויה לבסס להן טענה למחדלי חקירה אשר תצדיק את ביטולו של כתב האישום או למצער תסייע להגנתן בבירור האישום לגופו.

אכן, מידע אודות פעולות חקירה שבוצעו ואודות הנחיות להשלמת חקירה שניתנו הינו חומר הרלבנטי להגנת הנאשמות, ככל שניתן יהיה לבסס עליו טענה למחדלי חקירה. אלא שאיני סבור כי הדרך להשגת המידע הוא בעיין בתרשומות הפנימיות דנן שאין חובת העיין חלה עליהן.

על פעולות החקירה שבוצעו ועל אלה שלא בוצעו יכולות הנאשמות ללמוד מתוך חומר החקירה המצוי בידן, ואין בתרשומות הפנימיות, בהן עיינתי, לתרום לכך, לא בעניין טענה לאי חקירת מעורבים ועדים נוספים ולא בעניין טענה לנזק ראייתי.

לאור האמור לעיל, הרי שאף באיזון הראוי בין האינטרסים המנוגדים, אין מקום לכלול במקרה זה את החרג בכלל. חומר החקירה במלואו הועבר לעיין סניגורי הנאשמות באופן שאינו פוגע בהגנה. לפיכך, הבקשה לעיין בתרשומות הפנימיות נדחית.

הנאשמות הפנו להחלטה שניתנה בע"ח 30051-10-10 **מדינת ישראל נ' רדא** (ניתן ביום 19/10/10), על פיה איפשר בית המשפט עיין בנימוקי סגירת תיק לנאשם בעבירה של חבלה חמורה לשם ביסוס טענה לאכיפה בררנית, ולהחלטה בב"ש(חיפה) 2773/05 **חורי אבי נ' לשכת תביעות חיפה- משטרת ישראל** (ניתן ביום 10/11/05), על פיה ניתנה לנאשם זכות לעיין ברשימת הנחיות להשלמת חקירה, תוך שנקבע כי המסמך המפרט את אותן הנחיות אינו בגדר תרשומת פנימית אלא מהלך בחקירה.

עיינתי בהחלטות אלה, ולא מצאתי כי יש בהן לשנות מקביעות החלטתי זו, לפי שיש לראותן במסגרת הנסיבתית המסויימת לגופם של אותם מקרים, ועל יסוד התרשומות בית המשפט מתוכנו של המידע שבמחלוקת.

לסיום אעיר כי אין במניעת עיין בתרשומות הפנימיות למנוע מהנאשמות להעלות טענות להגנה מן הצדק, ובמידה ויועלו בשלב המתאים ויבוססו לכאורה, תציג התביעה את עמדתה ובכלל זאת תידרש להסביר שיקוליה ומהלכיה, או אז יידרש בית המשפט להכרעה.

עותק התרשומות המצוי במעטפה יימסר לב"כ המאשימה באמצעות מזכירות בית המשפט, ועד למסירתו כאמור יישמר בכספת בית המשפט.

באחריות ב"כ המאשימה לסור למזכירות בית המשפט וליטול המעטפה ולהגיש באותו מעמד הודעה מתאימה לתיק.

ההחלטה תישלח לצדדים.

ניתנה היום, ד' אייר תשע"ד, 04 מאי 2014, בהעדר הצדדים.